

מחר

מיטב המאמרים הווארטים והסיפורים
ב'לקראת שבת מלכתא'
אתם מוזמנים לעיין בניוזלטר
שישלח מחר יום ה'

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף ק"ז
הדף היומי בהלכה: סימן קפ"ה מסעיף ה' עד סימן קפ"ו
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ב' פרק י"ח מ'והפרשת מעשר' עד 'וגדר המעשר'

לוח
לימוד
יומי

איך הגיב רבי חיים וואלז'ינער על הבחור ששכח לברך ברכת המזון

ייסוריו לא נתנו לו מנוח, דרישותיו מעצמו זעקו מנהמת לבו, ואז הוא מחליט לעשות מעשה, הוא קם בבהילות משולחן האוכל, לא נפרד מחבריו, לא אמר להם מילה, יצא מהשיבה והתחיל ללכת.... בדרך הוא נזכר ששכח לברך ברכת המזון, הוא בירך בדרך והמשיך לצעוד עד שהגיע אל אחת מהעיירות הסמוכות, ישב שם בבית הכנסת של העיירה שבע שנים בפרישות מופלאה, וחזר על הש"ס כמה וכמה פעמים.

כאשר ספרו לרבי חיים וואלז'ינער את הספור, הוא הגיב כך: 'הבחור הזה לא עשה כהלכה, כי עפ"י הלכה צריך לברך היכן שאכל ואסור לצאת ממקום האכילה בלא ברכת המזון, אך' - המשיך רבי חיים - 'אם הוא היה מחכה עד שיסיים ברכת המזון, יתכן שהיה מתקרב ולא פורש ללימוד תורה של שבע שנים בהתמדה מופלאה כזו, כי בדקות מועטות יכול אדם להתקרב אפילו מהתעוררות חזקה ביותר שהרגיש.'

יעקב, עלם צעיר השוקד על תלמודו בשיבת וואלז'ין, קנה לו בצדק ובעמל רב את שמו כ'בקי בש"ס', יומם ולילה היה יושב ולומד, וכך הוא רוכש בקיאות עצומה בש"ס כולו, היכן שהיו שואלים אותו היה עונה מיד, ושמו יצא לתהילה בין תלמידי השיבה כ'בור סוד שאינו מאבד טיפה'.

פעם אחת ביושבו בחדר האוכל, ניגש אליו חברו ושאלו על מאמר מסוים בש"ס, היכן הוא כתוב?, יעקב, הבקי הגדול, שומע את השאלה, מנסה להיזכר, אך לשוא, זכרונו בוגד בו ואיננו מצליח לזכור היכן נאמר מאמר זה בש"ס, הוא מדפדף במחשבתו בין כל דפי הש"ס, עובר מסכת אחר מסכת, אך אינו נזכר...

הצטער יעקב צער גדול והחל לייסר את עצמו 'אומרים עלי שאני בקי בש"ס, וכי זו היא בקיאות!?, שואלים אותי ואינני יודע!!!'

מהו המקור בתורה לכך שִׁשְׁתּוּי יַיִן רשאי לברך ברכת המזון?

השונה יין בסעודת פת, יקפיד לברך ברכת המזון טרם שיהיה שְׁתּוּי במידה כזו שאינו ראוי לדבר בפני המלך. ויתכן שצריך להקפיד על כך ביחס לכל ברכה שהיא. ובדיעבד יברך, וכפי שנאמר במקור הדין של ברכת המזון בתורה: "ואכלת ושבעת וברכת", והרי מצוי שלאחר שביעה האוכל כבר שתי, ואף על פי כן חייבתו התורה לברך; אולם, יתכן שאין לצרפו ל"זימון". ואם הוא שיכור פְּלוֹט, דהיינו שעושה מעשיו בלא דעת, הרי זה כשוטה ופטור מכל המצוות; ואף אם בָּרַךְ, חייב לשוב ולברך כשיפוג יינו, כל עוד לא עבר 'שיעור עיכול'. [שו"ע ד-ה, משנ"ב ד-ו, שעה"צ ז, וביה"ל ד"ה או; ביאורים ומוספים דרשו, 9 ו-10]

האם מותר לברך בסמוך לְדָבָר מֵיֵאוֹס מכוסה?

אסור מן התורה לברך ברכת המזון וכל ברכה שהיא, כאשר יש צואה בטווח של ארבע אמות (1.92-2.31 מטרים, לשיטות השונות) מכל עבריו של המברך, או לנגד עיניו בטווח הראייה. וכן אסור לברך בטווח של ארבע אמות מריח הצואה. והוסיפו חכמים ואמרו שדין מֵי רגלים כצואה. וכל דָּבָר מֵיֵאוֹס שריחו מצחין וכבד ואינו נמוג לאלתר - דינו כצואה. וצואה מכוסה, אף בכיסוי שקוף - אם אין ריחה נודף מבעד לכיסוי, מותר לברך אף בסמוך לה; ואם ריחה נודף, יש אומרים שאסור לברך בטווח של ארבע אמות מהריח, כנ"ל, ויש אומרים שאין צורך להתרחק אלא עד היכן שכלה הריח. [משנ"ב ז; ביאורים ומוספים דרשו, 11]

המגלה כי בָּרַךְ ברכת המזון במקום בלתי נקי - האם צריך לשוב ולברך?

כאמור, אסור לברך ברכת המזון וכל ברכה שהיא במקום שיש בו צואה וּמֵי רגלים. ואם ידע שיש שם צואה ומי רגלים, ועבר וּבָרַךְ - צריך לשוב ולברך. ואם רק לאחר שִׁבְרַךְ גילה צואה בטווח של ארבע אמות ממקום עמידתו: במקום שהיה צריך להעלות בדעתו שיתכן כי יש בו צואה - צריך לשוב ולברך, כיון שפשע בכך שלא בדק; ובמקום שאין ראוי להעלות בדעתו כי יש בו צואה - הרי זה כאנוס ואינו צריך לשוב ולברך. ואם גילה שם מי רגלים, בכל מקום אינו צריך לשוב ולברך, כיון שאיסורם הוא מדרבנן, כנ"ל, ולא חייבוהו לבדוק. [שו"ע ה, משנ"ב ה, ז ו-ח, שעה"צ ח, וביה"ל ד"ה א; ביאורים ומוספים דרשו, 12; וראה ביה"ל עט, א, ד"ה ארבע]

אתמול למדנו

- ראוי לברך ברכת המזון מתוך סידור תפילה או 'בְּרַפְנוֹן', ולא בעל פה. וכשמברך 'על כוס יין', יביט בכוס, ובכך לא יסיח דעתו מהברכה.
- טוב לברך בקול רם, כי הקול מעורר את הכונה; ובפרט בשבת, בראש חודש ובמועדים - שעל ידי זה לא ישכח להזכיר מעין המאורע.
- מעיקר ההלכה מותר לברך ברכת המזון בכל שפה שהיא, ובתנאי שהיא מדוברת בפי רבים מאנשי המקום, ומובנת היטב למתפלל עצמו. ומצוה מן המובחר לברך בלשון הקודש.

מחר נלמד

- המברך בצוותא עם ילד כדי שיאמר אחריו - האם יצא בעצמו ידי חובת הברכה?
- האם גדול יוצא ידי חובתו בנוסח המקוצר של ברכת המזון המיועד לילדים?
- האם אשה חייבת בברכת המזון מדאורייתא?